

Komunitní energetika

Aspekty adaptace metody LICHT
do České republiky

Lokaal | Lokální
Initiatief | Iniciativa
Coöperatief | Kooperativní
Hernieuwbare | Udržitelná
Transitie | Transformační

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

GREEN
DOCK

Děkujeme Národní síti místních akčních skupin České republiky (NS MAS ČR) a Celostátní síti pro venkov (CSV) za možnost spolupracovat na tomto důležitém tématu. Konkrétně děkujeme Petru Čápovi, Petru Chroustovi a Jiřímu Kristovi za jejich podporu a konstruktivní připomínky během projektu. Dále děkujeme všem zástupcům místních akčních skupin, kteří projekt podpořili svou účastí v dotazníkovém šetření a workshopu.

Tato výzkumná zpráva byla nezávisle sepsána Ondřejem Káchou a Adélou Beckovou z týmu Green Dock. Všechny chyby v této zprávě jsou naše vlastní a prezentovaná doporučení a analýzy se nemusí plně shodovat se stanoviskem a názory NS MAS ČR.

Kontaktujte prosím Ondřeje Kácha na ondrej.kacha@greendock.cz v případě jakýchkoliv dotazů ohledně této zprávy.

Green Dock je výzkumná nezisková organizace sociálních psychologů, datových analytiků a designérů služeb. Skrze porozumění principům lidského chování pomáháme organizacím vytvářet účinné environmentální programy a služby.

Celostátní síť pro venkov byla zřízena v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova. Vedle řady aktivit zaměřených na pořádání workshopů, exkurzí, konferencí, informačních akcí atd., plní i úlohu „komunikačního mostu“ mezi Evropskou komisí a členským státem za účelem zefektivnění zpětné vazby o dopadech a implementaci jednotlivých programů rozvoje venkova. Více informací na www.eagri.cz/venkov.

Grafická úprava: Eliška Skarolková

Obrázek na titulní straně: Riccardo Annandale, Unsplash

10.01.2022

Projekt vznikl za podpory:

Shrnutí

Tato zpráva prezentuje výsledky studie zaměřené na energetické komunity v České republice. Představená zjištění vznikla na základě dotazníkového šetření se sedmdesáti a workshopu se čtyřiceti zástupci místních akčních skupin České republiky (MAS ČR). Zpráva mapuje zkušenosti těchto skupin při zakládání projektů komunitní energetiky, identifikuje překážky, které brání úspěšné realizaci energetických projektů a představuje cesty, skrze které mohu organizace a instituce podporovat vznik a rozvoj energetických komunit. Hlavní závěry této zprávy jsou:

1. **Aktivní účast občanských komunit ve výrobě, sdílení, skladování a prodeji elektrické energie nabízí řadu výhod pro občany, firmy i stát.** Patří mezi ně urychlení přechodu k obnovitelným zdrojům energie, snížení cen pro spotřebitele a zajištění vyšší stability a flexibility energetického trhu.
2. **Místní akční skupiny České republiky (MAS ČR) mají potenciál stát se klíčovými hráči na českém poli komunitní energetiky.** Napomáhá tomu jejich lokální a komunitní povaha, existující vazby na místní samosprávu a potenciální investory, zavedená organizační struktura a zkušenosti v oblasti projektového vedení.
3. **Ve většině dotazovaných místních akčních skupin (87 %) proběhlo o komunitní energetice již několik diskuzí.** Podstatná většina (70 %) si však zatím nestanovila konkrétní závazek a plán.
4. **Vznikající energetické komunity v současnosti čelí řadě výzev, které zpomalují realizaci projektů komunitní energetiky.** Z celkem 18 činností spojených se zakládáním energetické komunity označili zástupci místních akčních skupin 16 jako obtížných. Jako nejobtížnější činnosti vnímají místní akční skupiny provoz energetického společenství v souladu s aktuální legislativou, získání souhlasu vlastníků pozemků a nemovitostí pro realizaci energetického projektu, sestavení zapáleného projektového týmu, zajištění expertů a získání podpory místních obyvatel.

5. **Organizace a instituce mohou podporovat vznik energetických společenství.** Možné cesty zahrnují tvorbu programů na rozvoj legislativní a informační infrastruktury, budování image komunitní energetiky jako žádoucího společenského směru, rozvoj vědomostí a schopností členů energetických komunit a podpora motivace členů energetických společenství.
6. **Kvalitní evaluace je nezbytným předpokladem pro tvorbu účinných podpůrných programů.** Robustní evaluační metody jako jsou randomizované experimenty umožňují organizacím vytvářet programy, které prokazatelně fungují, a eliminovat aktivity, které nevedou ke stanoveným cílům.

Obsah

01 Úvod	6
02 Výsledky dotazníkového šetření	7
2.1 Metoda	7
2.2 Výsledky	8
2.2.1 V jaké fázi realizace projektů se dotazované MAS nacházejí?	8
2.2.2 Jaké překážky nejvíce brání MAS v zakládání energetických komunit?	9
2.2.3 Vnímaná obtížnost jednotlivých činností perspektivou MAS	10
2.2.4 Dodatečné analýzy	17
03 Výsledky workshopu s energetickými komunitami	18
3.1 Metoda	18
3.2 Výsledky	19
3.2.1 Od nezájmu k prvotním diskuzím o komunitní energetice	19
3.2.2 Od prvních diskuzí k reálnému plánu	23
3.2.3 Od plánu k realizaci	26
04 Doporučení pro rozvoj energetických komunit v ČR	28
4.1 Vytvářejte podporující legislativní a informační infrastrukturu	29
4.2 Budujte image komunitní energetiky jako žádoucího společenského směru	30
4.3 Rozvíjejte vědomosti a schopnosti členů energetických komunit	32
4.4 Podporujte motivaci energetických komunit	33
4.5 Veškeré podpůrné programy stavěte na robustní evaluaci	35
05 Závěr	37
Literatura	38
Přílohy	39

01 Úvod

Komunitní energetika je koncept, který začleňuje občany a skupiny občanů do výroby, sdílení, skladování, distribuce a prodeje elektrické energie. V souvislosti s tímto konceptem představila Evropská unie v letech 2016-2019 balík opatření nazvaný Čistá energie pro všechny, který usnadní občanům EU aktivní účast na energetickém trhu. Hlavní motivací pro implementaci těchto opatření jsou urychlení přechodu k obnovitelným zdrojům energií, nižší ceny pro spotřebitele a vyšší stabilita a flexibilita energetického trhu.

Místní akční skupiny (MAS) – politicky nezávislá společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy – mají potenciál stát se klíčovými hráči na českém poli komunitní energetiky. Napomáhá tomu jejich lokální a komunitní povaha, existující vazby na místní samosprávu a potenciální investory, zavedená organizační struktura a zkušenosti v oblasti vedení komunitních projektů. Tyto charakteristiky značně ulehčují MAS cestu k zakládání energetických společenství, které belgická iniciativa REScoop [\(2020\)](#) definuje skrze akronym LICHT: Lokaal = Lokální, Initiatief = Iniciativa, Coöperatief = Kooperativní, Hernieuwbare = Udržitelná a Transitie = Transformační.

Zakládání energetických společenství místními akčními skupinami může výrazně akcelarovat rozvoj komunitní energetiky v České republice. Projekty v oblasti komunitní energetiky se však vyznačují řadou výzev. Z celkem 18 činností spojených se zakládáním energetické komunity označili zástupci místních akčních skupin 16 jako obtížných. Organizace a instituce mohou skrze podpůrné programy pomáhat vznikajícím energetickým komunitám tyto bariéry překonávat.

Tato zpráva představuje výsledky jedné z prvních studií zaměřených na rozvoj komunitní energetiky v České republice. Sekce 2 prezentuje výsledky dotazníkového šetření se zástupci MAS na téma komunitní energetiky. Sekce 3 uvádí závěry z workshopu, který hlouběji mapoval zkušenosti MAS se zakládáním energetických společenství. Část 4 představuje doporučení na základě zjištěných výsledků, která jsou primárně určena pro organizace a instituce s cílem podporovat vznik a rozvoj energetických společenství v České republice.

02 Výsledky dotazníkového šetření

Na přelomu října a listopadu 2021 jsme provedli dotazníkové šetření, které se primárně soustředilo na mapování překážek, které MAS znesnadňují (nebo by mohly znesnadňovat) realizaci projektů v oblasti komunitní energetiky. Podklady pro dotazníkové šetření byly připraveny ve spolupráci s CSV a NS MAS ČR.

2.1 Metoda

Tým Green Dock na základě rešerše literatury a konzultací s Národní sítí místních akčních skupin České republiky (NS MAS ČR) a se zástupcem jedné z místních akčních skupin (MAS Opavsko) vyvinul seznam 18 činností spojených s realizací projektů komunitní energetiky. Činnosti jsme rozdělili do šesti tematických okruhů: založení projektového týmu, získávání expertů, získání veřejné podpory, zajištění financí, administrace projektu a realizace projektu.

Seznam těchto činností tvořil hlavní část dotazníku, který jsme distribuovali zástupcům místních skupin prostřednictvím NS MAS ČR. Zástupci v dotazníku posuzovali, do jaké míry vnímají každou z činností jako jednoduchou či obtížnou na škále od 1 (velmi obtížná) do 5 (velmi jednoduchá) a pomocí

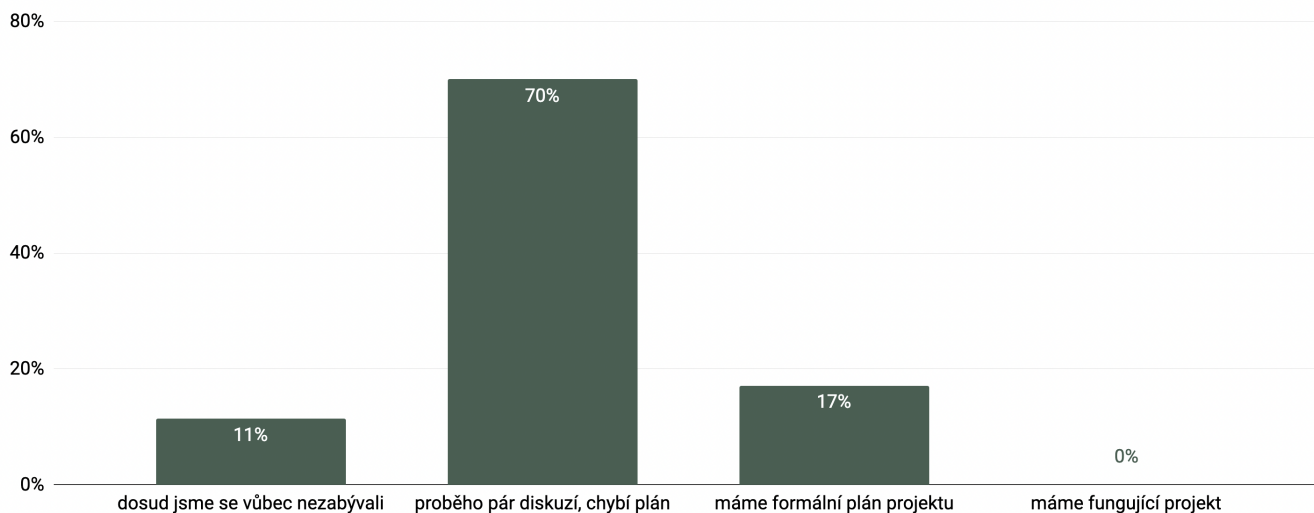
volných odpovědí. Dotazník dále zjišťoval spontánně vybavené překážky, které brání MAS posunout se v projektu dál a míru, do které se respondentova MAS dosud zabývala tématem komunitní energetiky. Kompletní znění dotazníku je k dispozici v příloze P1.

Dotazník byl distribuován místním akčním skupinám prostřednictvím ředitele NS MAS ČR. Sběr dat probíhal od 22. října do 7. listopadu 2021 skrze dotazníkovou platformu Qualtrics. Celkem dotazník vyplnilo 70 respondentů (návratnost 39 %) se zastoupením napříč všemi kraji ČR. Průměrná doba vyplnění dotazníku byla 8 minut. Pouze aktivní členové MAS se mohli zúčastnit studie.

2.2 Výsledky

2.2.1 V jaké fázi realizace projektů se dotazované MAS nacházejí?

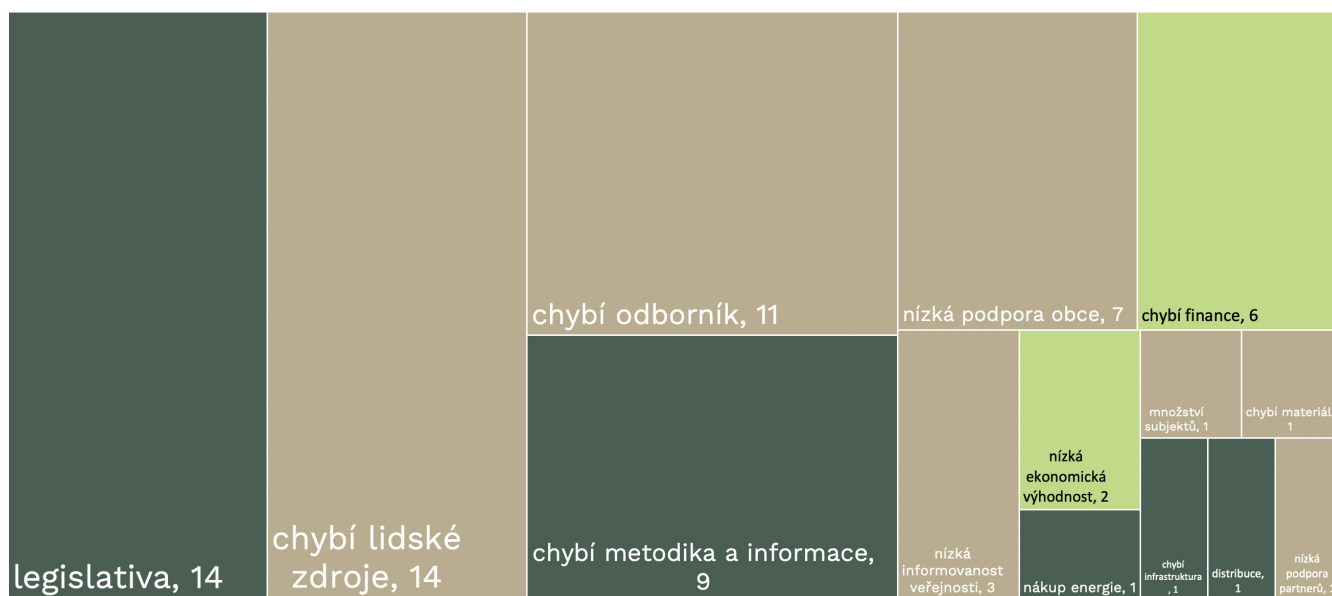
U většiny dotázaných MAS (70 %) proběhlo již několik diskuzí na téma komunitní energetiky, avšak zatím nedošlo ke stanovení konkrétního závazku či vytyčení plánu. Méně než pětina z dotazovaných (17 %) již učinila formální rozhodnutí, že chce projekt komunitní energetiky uskutečnit. Žádná ze skupin zatím nemá fungující projekt (viz Vizualizace 1).

Vizualizace 1 Odpovědi respondentů na otázku Do jaké míry jste se ve vaší místní akční skupině (MAS) dosud zabývali tématem komunitní energetiky?

2.2.2 Jaké překážky nejvíce brání MAS v zakládání energetických komunit?

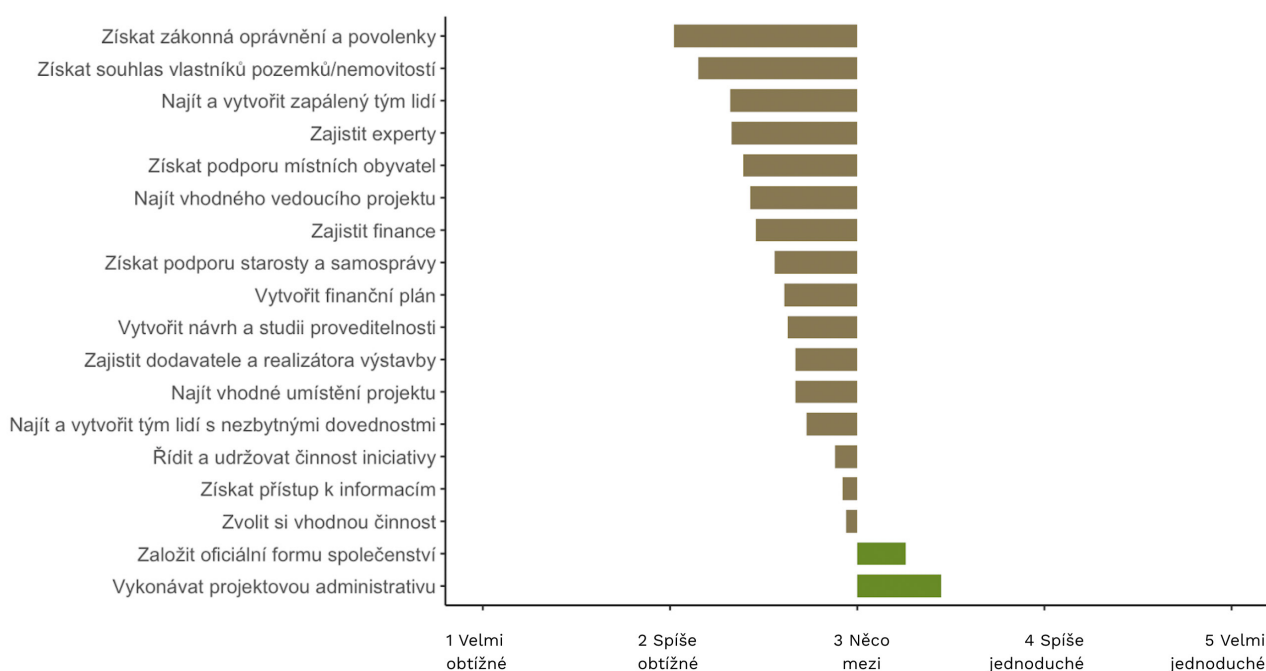
Vizualizace 2 zobrazuje kategorizované odpovědi respondentů na otevřenou otázku, která zjišťovala, jaké největší překážky MAS vnímají při zakládání projektů komunitní energetiky. Odpovědi naznačují, že za největší bariéry považují MAS nevhodnou legislativu (14 odpovědí) a nedostatek lidských zdrojů (14). Třetí v pořadí byla absence profesionála, který by komunitě pomohl zodpovědět odborné otázky (11).

Vizualizace 2 Kategorizované odpovědi na otázku Jestliže o realizaci projektu zaměřeného na komunitní energetiku uvažujete nebo jej již realizujete, co aktuálně vnímáte jako největší překážku, která vám brání posunout se v projektu dál?

2.2.3 Vnímaná obtížnost jednotlivých činností perspektivou MAS

Ve Vizualizaci 3 je zobrazeno všech 18 činností seřazených podle vnímané obtížnosti. Jako nejvíce obtížnou činnost (s průměrem 2.02) hodnotili participanti činnost spojenou se získáváním nezbytných zákonných oprávnění a povolenek. Naopak jako nejsnazší činnost hodnotili respondenti vykonávání projektové administrativy (s průměrem 3.45).

Vizualizace 3 Vnímaná obtížnost jednotlivých činností perspektivou MAS

Následující část blíže popisuje každou z hodnocených činností a doplňuje textové odpovědi respondentů. Činnosti jsou organizovány do pěti oblastí (založení týmu, získání expertů, získání veřejné podpory, zajištění financí, administrativa a realizace projektů). V rámci oblasti jsou jednotlivé činnosti seřazeny od nejobtížnější po nejsnazší. Vnímaná obtížnost je uvedena v závorce u každé činnosti. Příloha P2 dále uvádí podrobná rozložení odpovědí u jednotlivých aktivit.

Založení týmu

Najít a vytvořit zapálený tým lidí (2.32)

Při zakládání energetického společenství je důležité najít a založit tým lidí, kteří budou do tématu komunitní energetiky zapálení. Při formování týmu vznikají otázky ohledně dostatečných časových kapacit členů týmu (komunitní energetika je komplexní téma, ve kterém je třeba se dále vzdělávat), chybějící finanční odměny pro motivaci členů a celková nejistota pustit se do něčeho, co lidé neznají.

Někteří respondenti uváděli, že by uvítali nápady, jak vzbudit v druhých motivaci a zájem pro zapojení do projektu, ale zároveň vyzdvihovali důležitost odbornosti v tématech relevantních pro projekt, kterou pouhá zapálenost pro projekt nezaručuje.

Najít vhodného vedoucího projektu (2.43)

Pro správné fungování týmu okolo projektu komunitní energetiky je potřeba najít vhodného vedoucího, který dokáže skupinu efektivně motivovat a řídit. Někteří respondenti v rámci otevřených odpovědí přímo zmiňovali, že najít někoho, kdo bude schopen vše vést, plánovat a realizovat, je stěžejní.

Najít a vytvořit tým lidí s nezbytnými dovednostmi (2.73)

Je důležité, aby lidé v týmu měli měkké dovednosti nezbytné pro vnitřní chod týmu. Do těchto dovedností patří např. dovednost konstruktivně spolupracovat, předcházet vnitřním konfliktům, účastnit se setkání a převzít zodpovědnost za jednotlivé úkoly.

Získání expertů

Zajistit experty (2.33)

Respondenti zmiňovali, že odbornou pomoc potřebují nejen pro zodpovězení technických otázek týkající se realizace projektu, ale také pro další činnosti jako je budování veřejné podpory, komunikace s veřejností a sestavení projektového týmu.

Někteří zástupci MAS si uvědomovali, že pro odborníky může být téma komunitní energetiky velmi zajímavé. Zároveň je však obtížné předvídat časovou kapacitu expertů a skutečné motivy některých odborníků. Řada respondentů zmiňovala, že externího odborníka ještě nezkoušela oslovit. Jedním z důvodů je nedostatek financí, kterými by mohli odborníka zaplatit. Někteří respondenti dále vyzdvihovali probíhající výměnu informací mezi jednotlivými MAS, díky čemuž mohly další MAS navázat kontaktu s odborníky z daného kraje.

Získání veřejné podpory

Získat souhlas vlastníků pozemků/nemovitostí (2.15)

Získání souhlasu vlastníků pozemků či vhodných budov k umístění energetického zdroje (např. solární panely na střeše budov či větrné elektrárny na pozemcích) se ukázalo pro respondenty jako druhá nejobtížnější činnost.

Někteří respondenti zmiňovali, že pokud by vlastníkům dokázali vyčíslit ekonomickou výhodnost projektu (z hlediska úspor a efektivnosti investice), získat jejich souhlas by bylo snazší. Jiní dotazovaní doporučovali začít u vlastníků, u kterých je možné předpokládat souhlas, popř. u těch, kteří sami chtějí umístit objekt na svůj pozemek/budovu.

Získat podporu pro projekt od místních obyvatel (2.39)

Podle dotazovaných je mezi veřejností obecně nízká informovanost o tématu, nicméně někteří respondenti uváděli, že zvýšení cen za energie komunitním projektům v komunikaci s veřejností pomáhá. Jiní zmiňovali, že zpočátku stačí cílit pouze na tu skupinu obyvatel, která už o tématu

něco ví a zajímá se o něj. Těm je pak mj. zapotřebí doložit ekonomickou výhodnost projektu. Někteří respondenti také uváděli, že MAS musí mít dostatečnou odbornost v problematice komunitní energetiky, aby si u veřejnosti vybudovala důvěru.

Získání “zelené” od veřejnosti je podle některých dotazovaných klíčové v posunutí projektu dál k dalším stěžejním činnostem v procesu realizace projektu (např. zajištění financí či vytvoření finančního plánu).

Získat podporu starosty a místní samosprávy (2.56)

Někteří dotazovaní uváděli, že nadšených starostů je několik, a že s některými na komunitní energetice již pracují. Na druhou stranu existují i starostové, kteří jsou spíše proti vzniku energetických společenství. Respondenti zmiňovali navazování dialogu se starosty a veřejnou správou jako klíčové pro úspěšnou realizaci energetických projektů. V tomto ohledu někteří zmiňovali důležitost odborníků a vedoucích týmů, kteří by byli schopni se samosprávou efektivně a přesvědčivě komunikovat.

Zajištění financí

Zajistit finance (2.46)

Získat potřebné finance pro projekt komunitní energetiky je možné např. z grantových výzev, od soukromých investorů, bank či od obce. Někteří dotazovaní uváděli potenciálně vysokou nákladnost energetického projektu a zmiňovali konkrétní způsoby, jak finance získat, např. prostřednictvím dotací. Otázka financí se také objevovala u dalších činností, např. v zajištění potřebných expertů, kde právě omezené finance zpomalují získávání odborné podpory.

Vytvořit finanční plán (2.61)

Respondenti uváděli, že vytvoření finančního plánu by nebylo příliš obtížné, pokud by řízení projektů bylo podobné jako u jiných projektů. Někteří opět vyzdvihovali význam vedoucího projektu, který je schopen získávání prostředků koordinovat a realizovat.

Administrativa projektů

Zvolení a založení správné formy společenství (3.26)

Každá energetická komunita má povinnost být legislativně zakotvena, ať už ve formě zapsaného spolku či jiné formy občanské organizace. Někteří dotazovaní zmiňovali, že v jejich místním území není příliš zájem o zakládání dalších společenství. Jiní dodávali, že o družstvu nebo spolku uvažují, a že jeho založení nepovažují za velký problém.

Vykonávat projektovou administrativu (3.45)

V rámci projektu je potřeba vykonávat nezbytnou projektovou administrativu, ke které může náležet uzavírání smluv, vedení zápisů ze schůzí či dokumentace pro donory. Někteří respondenti uvedli, že administrativa je jejich denním chlebem. Další vyzdvihovali možnost využít materiály a postupy skupin, které jsou s projektem komunitní energetiky dále, než jiní (např. MAS Opavsko).

Realizace projektů

Získat zákonná oprávnění a povolenky pro realizaci projektu (2.02)

Získávání oprávnění a povolenek vnímají dotazované MAS jako největší bariéru, která zpomaluje vznik projektů komunitní energetiky. Součástí této činnosti mohou být např. získání stavebního povolení či získání povolení k distribuci elektřiny.

Dotazovaní vnímají, že v oblasti komunitní energetiky chybí vhodná legislativa a nejsou zavedena jasná pravidla. Někteří zmiňovali, že právě legislativní neukotvenost komunitní energetiky může snižovat ochotu veřejnosti i místních samospráv se na vzniku energetických společenství podílet. Podle respondentů je také třeba poskytovat případným zájemcům o téma z řad veřejnosti erudované informace.

Vytvořit návrh a studii proveditelnosti (2.63)

Součástí realizace projektu komunitní energetiky bývá studie proveditelnosti, která může obnášet sestavení obchodního plánu, definování vize a strategie projektu, sestavení plánu aktivit, definice modelu řízení, možných partnerů, zdrojů financí a

vyčíslení odhadovaných časových nároků.

Nikdo z dotázaných respondentů se k této činnosti nevyjádřil v rámci otevřené otázky. Jedním z důvodů může být, že dotazované MAS většinou zatím nebyly ve fázi realizace.

Zajistit dodavatele a realizátora výstavby (2.67)

Někteří dotazovaní uvedli, že v oblasti zaznamenali absenci specialistů - např. projektantů či auditorů mimo jiné i kvůli jejich vytíženosti a zaneprázdněnosti. Téměř nikdo z dotazovaných MAS se však zatím nenachází ve fázi zajišťování dodavatele a realizátora výstavby.

Najít vhodné umístění projektu (2.67)

Pro projekt komunitní energetiky je nutné najít nejvhodnější místo, kam jej umístit vzhledem k požadavkům konkrétních vybraných energetických řešení.

Někteří respondenti zmiňují, že ačkoli se k této činnosti dosud nedostali, mají ji v plánu, považují ji za výzvu a věří, že to úspěšně zvládnou.

Řídit a udržovat činnost iniciativy (2.88)

Pro správný chod energetické komunity je potřeba koordinovat její činnost. Respondenti v tomto ohledu opakovaně uváděli důležitost vedoucího člověka, který by řídil chod iniciativy a posouval projekt vpřed.

Získat přístup k informacím potřebným pro realizaci projektu (2.92)

Tato činnost může obnášet zajištění si technických plánů a dokumentací od veřejné správy, získání informací o plánech obdobných projektů, či najít příkladů úspěšně zrealizovaných projektů v zahraničí.

Někteří respondenti uváděli, že informací je spousta, přičemž není těžké se k nim dostat. Za obtížnější však považují vyhodnocení jejich relevance. Zde vyzdvihují důležitost odbornosti, která mnohdy v týmu chybí. Někteří dotazovaní považují vzdělávání sebe sama, členů svého týmu i partnerů za důležitý první krok pro realizaci projektu. V této souvislosti se objevila i obava, aby členové MAS dokázali adekvátně a informovaně vyhodnotit rozhodnutí a plány přizvaných externích odborníků a nedošlo k případnému zneužití projektu v cizí prospěch.

Zvolit si vhodnou činnost, která nejlépe odpovídá potřebám a možnostem týmu (2.94)

Stanovit si realistické krátkodobé i dlouhodobé cíle je pro úspěšnou realizaci projektu klíčové. Stejně je tak často zapotřebí rozhodnout se pro vhodný energetický zdroj vzhledem ke konkrétním potřebám energetické komunity a území. Někteří respondenti zmiňovali, že neví, na koho se v tomto ohledu v regionu mohou obrátit, aby jim pomohl s orientací v problematice.

2.2.4 Dodatečné analýzy

Po získání výsledků jsme provedli dvě dodatečné analýzy. První analýza zjišťovala, zdali míra zapojení dané MAS v komunitní energetice ovlivňuje to, jak daná MAS jednotlivé činnosti vnímá. Výsledky odhalily trend, že čím více je daná MAS ponořena do tématu komunitní energetiky, tím snadněji činnosti spojené s komunitní energetikou vnímá. Tento pozorovaný trend však nedosahoval konvenční hladiny statistické významnosti, s největší pravděpodobností kvůli nedostatečné velikosti vzorku respondentů. I tak toto zjištění přináší zajímavou hypotézu hodnou dalšího testování, a sice že čím více se do témat komunitní energetiky MAS vnořují, tím menší překážky vidí.

Druhá analýza mapovala souvislosti mezi tím, zdali se daná MAS zúčastila workshopu o komunitní energetice pořádaném iniciativou REScoop za finanční podpory CSV v červnu 2021 a tím, jak obtížné vnímala jednotlivé činnosti v dotazníku. Výsledky naznačují, že MAS, které se účastnily workshopu REScoop, vnímaly řadu činností jako nejméně obtížných ze všech respondentů. Získané výsledky jsou čistě korelační a neumožní samy o sobě stanovit závěr, že účast na workshopu vedla k tomu, že MAS začaly vnímat činnosti spojené s komunitní energetikou jako snazší. Výsledky však opět přináší zajímavou hypotézu pro robustnější studie v budoucnu.

Více podrobností o obou analýzách je k dispozici v příloze P3.

03 Výsledky workshopu s energetickými komunitami

V návaznosti na dotazníkové šetření tým Green Dock uspořádal v listopadu 2021 workshop se zástupci MAS. Cílem workshopu bylo získat hlubší vhled do motivátorů a bariér spojených s realizací projektů komunitní energetiky.

3.1 Metoda

Workshop se uskutečnil v rámci konference Energetické komunity - přenos know-how do ČR organizovaného NS MAS ČR 15. listopadu 2021 v Praze. Workshopu se zúčastnilo přibližně 40 zástupců místních akčních skupin z České republiky, kteří se zajímali či již měli zkušenost s projekty komunitní energetiky.

Hlavním obsahem workshopu bylo představení několika podnětových otázek, se kterými účastníci workshopu pracovali v menších skupinách.

Otázky byly volně strukturovány do tří fází¹ komunitních projektů:

1. prvotní zaujetí tématem komunitní energetiky a jeho přenesení do místní akční skupiny,
2. proměna zájmu v konkrétní projektový plán a
3. proměna projektového plánu v úspěšně zrealizovaný projekt.

Otázky byly vytvořeny týmem Green Dock a jejich znění se inspirovalo modelem COM-B² (Michie et al., 2011). Všechny podnětové otázky jsou uvedeny v tabulkách 1 - 3. napříč všemi kraji ČR. Průměrná doba vyplnění dotazníku byla 8 minut. Pouze aktivní členové MAS se mohli zúčastnit studie.

¹ Realizace projektu komunitní energetiky se nemusí řídit přesně těmito třemi fázemi, ani nemusí probíhat lineárně, jak tyto fáze naznačují. Kategorizace do fází byla primárně vytvořena za účelem jednodušší práce se získanými výsledky. Neměla by být chápána jako pevný průběh komunitně energetických projektů.

² Model COM-B je syntézou více než 50 teorií změny chování v psychologickém výzkumu a vyvinutý týmem Susan Michie a jejích kolegů (2011). Podle rámce COM-B musí pro dosažení cílového chování (např. založení energetické komunity) dotyčný člověk a jeho okolí naplňovat tři předpoklady: člověk má dostatečné schopnosti a vědomosti (capabilities), dostatečnou motivaci (motivation) a jeho okolí mu dává dostatečnou příležitost (opportunity). Více o modelu COM-B a jeho využití v kontextu udržitelného chování pojednáváme v příručce Změna klimatu je o změně chování (Rýdlo et al., 2020).

3.2 Výsledky

3.2.1 Od nezájmu k prvotním diskuzím o komunitní energetice

Tabulka 1 shrnuje odpovědi skupin na podnětové otázky týkající se budování prvotního zájmu o téma komunitní energetiky.

Účastníci zmiňovali několik důvodů, kvůli kterým se začali o téma komunitní energetiky zajímat. Uvedené důvody se dají rozdělit do tří obecných rovin: osobní, sociální a environmentální. V rámci osobní roviny dominuje jako hlavní motivátor možnost finančních úspor. V sociální rovině se komunitní energetika profiluje jako nastupující trend, jehož lokálnost a nezávislost na velkých dodavatelích budí zájem u jednotlivců i institucí. V environmentální rovině představuje komunitní energetika cestu, jak se osobně podílet na řešení environmentální krize.

Mezi důvody, které naopak od komunitní energetiky odrazují, patří vysoká komplexita tématu, zavedené zvyky a neochota společenských aktérů je měnit (např. někteří starostové, potenciální investoři) a vnímaný nedostatek jednotlivců a společenství, které v ČR táhnou téma komunitní energetiky dopředu.

Tabulka 1 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se budování prvotního zájmu o téma komunitní energetiky

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
Co ve vás osobně probudilo o téma zájem?	Komunitní energetika začíná být populární téma a lidé o tématu mluví. Stejně tak veřejné programy a strategie začínají zahrnovat komunitní energetiku do svých plánů. To vzbuzuje další zájem. Projekty komunitní energetiky mohou přinést vlastníkům finanční úspory. Osobní přesvědčení o nutnosti přecházet na udržitelnější zdroje energie. Možnost skrze projekt komunitní energetiky osobně přispět k řešení klimatické změny. “Zamést si před vlastním prahem” tím, že pro řešení změny klimatu také něco dělám. Komunitní energetika může zajistit lepší energetickou bezpečnost skrze nezávislost na velkých dodavatelích energií. Komunitní energetika podporuje lokálnost a regionálnost - energie je vyráběna a konzumována ve stejné oblasti. Inspirace ze zahraničí, kde energetické komunity úspěšně fungují.

Tabulka 1 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se budování prvotního zájmu o téma komunitní energetiky

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
Čím jste dokázali pro téma nadchnout lidi kolem sebe?	Komunitní energetika nabízí možnosti snížit své náklady za energie. Místní akční skupiny jsou skrze svůj důraz na komunitu a lokálnost “jako dělané” pro projekty komunitní energetiky. Stát na podporu obnovitelných energetických projektů plánuje alokovat nové finanční prostředky. Příkladem je zveřejněná výzva SFŽP ČR k předkládání projektových záměrů RES+. Komunitní energetika nabízí místním akčním skupinám možnost vydat se “zelenou cestou” a přispívat tak k řešení klimatické změny.

Tabulka 1 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se budování prvotního zájmu o téma komunitní energetiky

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
Co vás brzdilo v přinesení tématu komunitní energetiky do vaší místní akční skupiny?	Chybí příklady úspěšných projektů komunitní energetiky v ČR. Neschopnost dokázat, že jsou na realizaci energetického projektu místní akční skupiny odborně připraveny. Realizace takových projektů “není brnkačka”. Zvyk, že “velké elektrárny tu vždycky byly” a neochota lidí a institucí měnit zavedené způsoby. Chybí dostatek „tahounů” - lidí, kteří jsou pro téma komunitní energetiky zapálení a posouvají jej ve veřejných diskuzích dopředu. Obtíže s vyčíslením ekonomické návratnosti komunitně energetických projektů, a tedy horší schopnost zaujmout další lidi a potenciální investory. Nízká podpora ze strany některých starostů. Důvody jsou různé - chybějící odvaha pustit se do projektu v této oblasti, snaha vyhnout se nejistým výsledkům před komunálními volbami, obecná neochota měnit stávající stav či jednoduchý nezájem veřejných aktérů o téma energetických komunit. Nízká podpora ze strany současné legislativy, která např. neumožňuje, aby energetické komunity distribuovaly svou vyrobenou elektřinu bez nutnosti platit poplatky energetickým společnostem, kterým patří distribuční síť.

3.2.2 Od prvních diskuzí k reálnému plánu

Druhá aktivita v rámci workshopu se týkala proměny zájmu v konkrétní projektový záměr. Tabulka 2 shrnuje podnětové otázky a odpovědi pracovních skupin.

Podle účastníků workshopu převažuje ve vznikajících energetických komunitách nejistota a frustrace, které střídají chvíle naděje. Mezi zdroje nejistoty a frustrace patří málo podporující legislativa, která vznik energetických komunit ztěžuje, nedostatek vlastní odbornosti v rámci komunity a vnímané vakuum mezi vznikajícími energetickými komunitami v ČR a “příkladovými” komunitami v zahraničí, které bývají v realizaci mnohem dále a nečelí specifickým překážkám českého prostředí.

Klíčovým zdrojem opory energetických komunit jsou další české energetické komunity, které si procházejí stejnou cestou. Podpůrnou roli také zastávají angažovaní starostové, stejně jako nadšení jednotlivci a odborníci, kteří rádi o tématu navazují s místními akčními skupinami diskuze. Cenné jsou pro MAS také příklady ze zahraničí, které nabízejí vhled do jejich realizace od samotného začátku.

Tabulka 2 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se proměny zájmu v konkrétní projektový záměr

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
Jakou jednou emoci byste popsali tuto fázi?	Nerozhodnost, neznalost, nezkušenost (v komplexitě tématu, při hledání odborníků, při jednání se starosty a dalšími potenciálními partnery). Zoufalství, frustrace, střídání nadějí. Připodobňované metafory byly “snažit se udržet hořící plamen” či prvotní neúspěchy a úspěchy při učení se ježdění na kole.
Co je/bylo pro vás v této fázi nejtěžší? Jak se vám to daří překonávat?	Překážkou je legislativa, která v současnosti nenabízí dostatečnou podporu energetickým komunitám. Často nezbyvá než vyčkávat, až se prosadí návrh nové legislativy. Realizace projektů komunitní energetiky je “běh na dlouhou trať”. Někteří účastníci nacházejí oporu v životech podnikatelů, kteří také mají velké záměry a musí překonávat řadu překážek. Místním akčním skupinám chybí technické znalosti, aby projekty dokázaly úspěšně připravit a obhájit před dalšími. Někdy se objevují “štouralové” zvenčí, kteří vznášejí ekonomické otázky jako “Jak lze prokázat ekonomickou návratnost projektu?” či “Kdyby to bylo tak ekonomicky zajímavé, mají to již všichni”, čímž proces plánování ztěžují. Zvládací strategie jsou různé - od vyčkávání na příznivější podmínky k vyhledávání a oslovování expertů, kteří mohou s technickými otázkami pomoci. Je však obtížné zajistit finance na zaplacení odborníků. Místní akční skupiny vnímají “vakuum” mezi počátečním stavem většiny českých projektů a finálním stavem, který je častý u zahraničních energetických komunit, které znají. Když např. přijedou na exkurzi do Rakouska a vidí “jak jim tam vše krásně funguje,” může to být až odrazující. Odpověď na otázku, jak se dostat od počátečního nefunkčního stavu k fungujícímu, je často nedostatečná, nebo zcela chybí.

Tabulka 2 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se proměny zájmu v konkrétní projektový záměr

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
Co vám je/bylo v této fázi největší posilou?	Podporou jsou další místní akční skupiny, které si procházejí stejnou cestou a také sdílí své zkušenosti. Podporující starostové (často s technickým vzděláním a otevřeností vůči novým zkušenostem) a dobrý kontakt se samosprávou. Rostoucí ceny energií, které poskytují dobrý argument pro zakládání energetických komunit a zároveň posilují zájem veřejnosti. Soukromí investoři a firmy včetně start-upů, kteří se o téma komunitní energetiky zajímají. Krajská síť nadšených jednotlivců, skupin a odborníků, kteří se o téma zajímají. Možnost sledovat zrod projektů komunitní energetiky v zahraničí. “Závist v dobrém slova smyslu”, kterou příklady ze zahraničí vzbuzují.

3.2.3 Od plánu k realizaci

Tabulka 3 shrnuje odpovědi pracovních skupin na podnětové otázky, které se týkaly proměny projektového záměru v úspěšnou realizaci projektu. Mimo jedné výjimky se nikdo z účastníků workshopu nenacházel ve fázi realizace energetického projektu. Množství odpovědí na podnětové otázky je v této sekci proto výrazně nižší v porovnání s předchozími dvěmi sekcemi a je zapotřebí k odpovědím přistupovat jako orientačním.

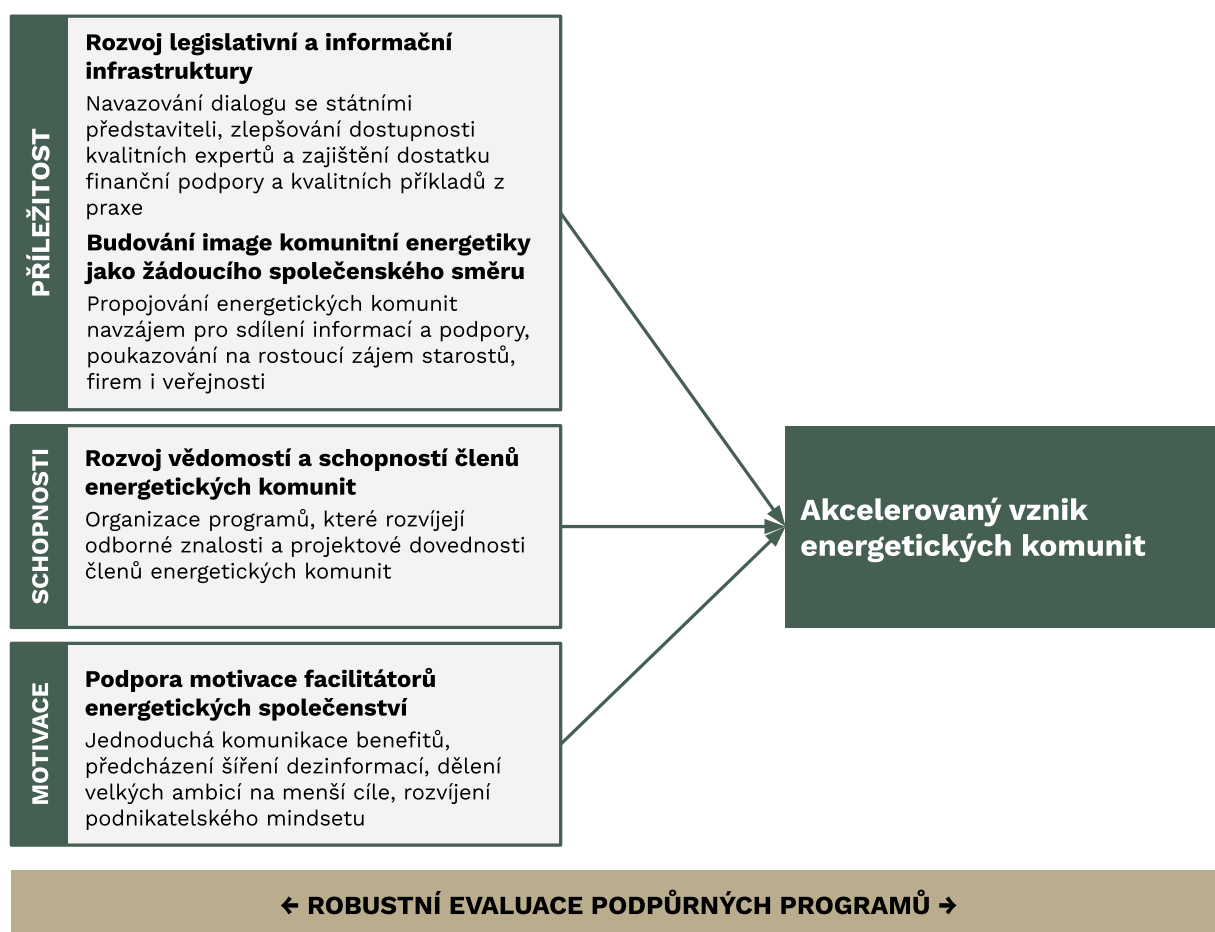
Mezi uváděné výzvy při realizaci projektu patřilo získávání investorů a hledání projektových partnerů mimo obce, stejně jako správné založení energetického společenství z právního hlediska. Strategie, která se osvědčila jednomu z přítomných energetických společenství, je “spustit projekt dříve a s menšími ambicemi, než se snažit mít vše perfektní od samého začátku.” Energetické společenství pak svůj projekt může postupně rozšiřovat a jeho stávající součásti po drobných krocích zlepšovat.

Tabulka 3 Shrnutí odpovědí na podnětové otázky týkající se proměny projektového záměru v úspěšně zrealizovaný projekt

Podnětová otázka	Souhrn odpovědí účastníků
V čem máte/měli byste v této fázi nejméně jasno?	Jak projekt představit potenciálním investorům a jak je zaujmout. Například, jak nabídnout kvalitní ekonomické vyčíslení projektu. Kde všude je možné hledat potenciální investory. Je zřejmé, že investorem nemusí být vždy jen obce. Investorem může být např. i firma, sdružení vlastníků jednotek či jednotlivec, který se o téma zajímá.
Jaké jsou hlavní věci, na kterých další posun v této fázi stojí? Jak je řešíte?	Jednou z věcí je sepsání stanov a založení formálního spolku, který bude projekt komunitní energetiky realizovat. Otázkou je, co vše do stanov zahrnout a jak společenství definovat. Důležité je přijmout, že vše nemusí být ze začátku perfektní, včetně stanov, které se mohou podle potřeby průběžně doplňovat a rozšiřovat. Je klíčové něco postupně “vypouštět do světa”, než spuštění odkládat do doby, kdy bude vše stoprocentní. Ta totiž nemusí v blízké budoucnosti vůbec přijít.

04 Doporučení pro rozvoj energetických komunit v ČR

Syntéza výsledků dotazníkového šetření a workshopu poukazuje na existenci několika směrů, skrze které je možné rozvoj energetických komunit podporovat. V rámci této zprávy navrhujeme čtyři z nich: tvorbu podporující legislativní a informační infrastruktury, budování komunitní energetiky jako společensky žádoucího směru, rozvoj schopností a dovedností energetických komunit a rozvoj a udržování motivace energetických komunit. Vizualizace 4 shrnuje doporučení představená v této kapitole.

Vizualizace 4 Doporučení pro tvorbu programů podporujících rozvoj energetických komunit v České republice

4.1 Vytvářejte podporující legislativní a informační infrastrukturu

Klíčovým předpokladem vzniku energetických komunit je prostředí, které jejich vznik nejen umožňuje, ale podporuje. V současnosti energetické komunity čelí nejasné legislativě, která jejich vznik ztěžuje. Většina ze vznikajících energetických společenství dále neví, jak se dostat ke kvalitním zdrojům informací a odborníkům, a jak získat finanční prostředky na realizaci energetických projektů.

■ **Navazujte dialog se státními představiteli, aby upravili zákonné podmínky pro vznik a fungování energetických komunit.**

V současné době např. legislativa neumožňuje distribuci elektřiny, kterou energetická komunita vyrobí, bez nutnosti placení poplatků majitelům distribučních sítí. Tyto náklady snižují finanční atraktivitu projektů komunitní energetiky a motivaci komunit se do takových projektů pouštět.

■ **Zlepšete dostupnost expertů, na které se energetické komunity mohou obracet.**

V současnosti si většina komunit hledá odborníky na vlastní pěst, což bývá spojené s vyšší finanční náročností, vyšší nejistotou ohledně kvalifikací odborníka a nejistotou ohledně skrytých motivů některých odborníků. Spravovaná databáze ověřených expertů pro potřeby vznikajících energetických komunit je jednou z cest, která může nejistoty spojené s hledáním expertů odbourávat.

4.1 Vytvářejte podporující legislativní a informační infrastrukturu

■ Zlepšete dostupnost kvalitních informací a příkladů v komunitní energetice.

Následující typy informací vnímají energetické komunity jako mimořádně nápomocné jejich činnosti: jak vyčíslit finanční návratnost komunitních projektů, kde hledat potenciální spolupracovníky, promotéry a investory, jak projekty komunikovat a prezentovat klíčovým stranám, a kde získat inspirativní české příklady dobré praxe. Jednotná databáze informací či srozumitelná metodika, která poskytuje tyto klíčové informace a návody, může práci nově vznikajícím energetickým komunitám ulehčit.

■ Zlepšete dostupnost finanční podpory.

Finance nejsou jen potřebné na nákup infrastruktury (např. solárních panelů či větrných turbín), ale také na pokrytí expertních konzultací a investovaného času jádrových členů a facilitátorů komunit. Podporování výměny informací, kde všude mohou energetické komunity o finanční podporu žádat, může ulehčit získávání nezbytných prostředků během přípravy a realizace projektů.

4.2 Budujte image komunitní energetiky jako žádoucího společenského směru

Převažující názory a trendy v bezprostředním a širším sociálním prostředí mohou výrazně ovlivňovat vznik energetických projektů. Vznikající komunity, které vnímají, že jejich okolí komunitní energetiku vnímá v dobrém světle, budou více motivované v porovnání s komunitami, které jsou přesvědčeny o tom, že komunitní energetika je marginální téma.

■ **Propojujte energetické komunity navzájem pro facilitaci výměny informací a vzájemnou podporu.** Při dotazování energetické komunity uváděly, že jejich největší podporou jsou další energetické iniciativy, které si procházejí obdobnou cestou a čelí podobným překážkám. Vědomí, že podobní lidé se o téma zajímají také, utvrzuje komunity v přesvědčení, že tvorba projektů komunitní energetiky je společensky žádoucí.

■ **Poukazujte na rostoucí zájem starostů, firem i veřejnosti.** Hlasy několika odmítačů často dokáží přehlušit pozitivní postoj většiny. Poukazujte v komunikacích na pozitivní postoje veřejnosti ke komunitní energetice zjištěné na základě průzkumů. Komunikujte příklady progresivních starostů a investorů, kteří se rozhodli energetické komunity podpořit. Tyto a podobné důkazy o rostoucím zájmu pomohou vytvořit utvrzující cyklus ve společnosti, který je pro rozvoj energetických komunit klíčový.

4.3 Rozvíjejte vědomosti a schopnosti členů energetických komunit

Kromě podporujícího prostředí je nezbytným předpokladem také rozvoj vědomostí a schopností samotných členů energetických komunit. Pro úspěšnou realizaci energetického projektu je zapotřebí, aby jádroví členové a facilitátoři komunity dokázali mj. zajistit tým, experty a finance potřebné pro realizaci projektu. Stejně tak je důležité, aby se alespoň někteří členové týmu orientovali v odborné problematice komunitní energetiky. Současné energetické komunity všechny tyto činnosti v dotazníku hodnotily jako obtížné. Podpora v rozvoji kapacit členů energetických komunit představuje další klíčovou cestu k akceleraci vzniku energetických společenství.

■ **Rozvíjejte dovednosti členů v projektovém řízení energetických komunit.** Projektové týmy se musí orientovat v řadě činností, které sahají od prezentačních schopností po získávání financí a udržování motivace týmu. Vzdělávací aktivity mohou pomoci skupinám vybudovat si důvěru ve vlastní schopnosti v řízení energetických společenství a tak být úspěšnější ve vyjednávání se zúčastněnými stranami.

■ **Rozvíjejte odborné znalosti členů v komunitní energetice.** Pro úspěšnost energetických společenství je nezbytné, aby alespoň někteří členové komunity měli základní znalosti v tématu energetiky. Vzdělávací aktivity nemusí mít podobu jednostranného předávání informací, ale i např. diskuzí s odborníky, exkurzí, či vzájemného sdílení úspěchů a neúspěchů v realizaci projektů komunitní energetiky. Účastníci získají větší kompetence v oboru, čímž i zvýší své šance na úspěšná jednání se starosty a potenciálními projektovými partnery.

4.4 Podporujte motivaci energetických komunit

Motivace aktivizuje energetické komunity k činnosti, zvyšuje jejich schopnost překonávat překážky a pobízí je k jejich dalšímu rozvoji. Cílem podpůrných programů zaměřených na rozvoj motivace by mělo být nejen vybudovat prvotní nadšení pro téma, ale také ho pomoci energetickým komunitám udržet v průběhu jejich činnosti.

■ **Vzbud'te prvotní zájem o téma skrze jasnou a jednoduchou komunikaci benefitů komunitní energetiky.**

Prezentujte komunitní energetiku tak, aby dokázala v lidech vyvolat okamžité pozitivní emoce. Komunikace se mohou opírat o skutečnost, že komunitní energetika nabízí řadu benefitů, které jsou pro lidi lákavé: možnost ušetření peněz, získání nezávislosti na velkých energetických společnostech, přispění k řešení klimatické krize či zařazení se do kruhů, které vytváří společenský trend. Zjistěte, které benefity nejvíce rezonují s vaší cílovou skupinou, a zaměřte se na jejich komunikaci pro vzbuzení zájmu a vyvolání pozitivních emocí.

■ **Předcházejte šíření dezinformací.** Falešné informace mohou odrazovat energetické komunity od realizace jejich projektů. Příkladem dezinformace je, že česká legislativa v současnosti neumožňuje vznik komunitních společenství, která mohou vyrábět a distribuovat elektřinu. Skutečnost je, že česká legislativa vznik energetických komunit umožňuje, nicméně komunity musí např. platit poplatky majitelům distribučních sítí. Podobný typ dezinformace je, že většina projektů v komunitní energetice nemá potenciál přinést ekonomické benefity. Nejefektivnější způsob předcházení dezinformacím je komunikací faktů ještě před tím, než se falešná informace dokáže rozšířit.

4.4 Podporujte motivaci energetických komunit

■ **Pomozte energetickým komunitám rozdělit velké ambice na menší cíle.** Plánování komunitně energetických projektů může být často zatíženo nadměrným optimismem. Energetická společenství si tak mohou stanovit nereálný harmonogram a cíl, jehož nenaplnění snižuje motivaci v projektu pokračovat. Podobně, pokud je první milník příliš vzdálený v čase, skupiny mohou ztratit motivaci “na půli cesty”. Pomozte energetickým společenstvím stanovit si realistické cíle, kterým předchází několik menších milníků pravidelně rozmístěných v čase. Například, místo stavby větrné elektrárny v prvním roce se komunita může soustředit na budování povědomí o komunitní energetice v domovské obci. Častější úspěchy z dosažených menších cílů pomohou energetickým skupinám v činnosti vytrvat.

■ **Rozvíjejte u energetických komunit podnikatelské myšlení (entrepreneurial mindset).** Projekty mohou být oddalovány, protože je projektové týmy vnímají jako “nedopilované.” Pomáhejte energetickým komunitám přebírat mindset startupů, které se v první fázi soustředí na brzké vypuštění projektu, který je životaschopný, byť zatím disponuje jen základními funkcemi. Energetická komunita např. nemusí mít hned od začátku perfektní stanovy svého spolku, ale může zpočátku nechat zapsat jejich základní verzi a doplňovat je průběžně. Podnikatelská mindset, společně s častým dosahováním průběžných milníků, pomáhá projektovým týmům udržet si stabilní motivaci.

4.5 Veškeré podpůrné programy stavte na robustní evaluaci

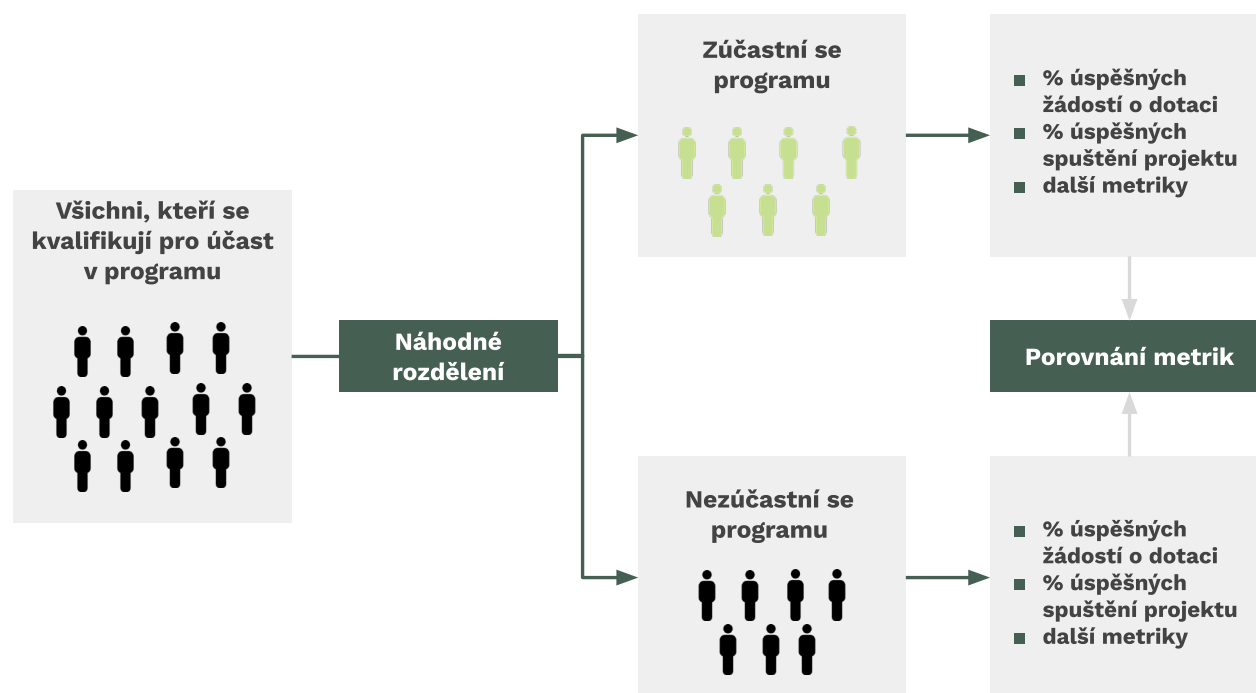
Evaluace je nezbytným předpokladem pro tvorbu efektivních podpůrných programů. Efektivními programy jsou myšleny intervence, které poskytují nejvyšší možnou podporu energetickým komunitám v ČR za vynaložení dostupných prostředků.

Doporučení v této zprávě poukazují na množství cest, skrze které lze podporovat rozvoj energetických komunit v České republice. Zatímco jeden program může apelovat na státní zástupce, aby umožnili vznik podpůrné legislativy, druhý program může cílit na propojování energetických komunit s experty a třetí posilovat kompetence energetických komunit v projektovém managementu. Každý z programů může mít však jinou úspěšnost a některé nemusí dosahovat požadovaných výsledků. Evaluace představuje nejlepší nástroj pro systematickou identifikaci a tvorbu programů, které skutečně fungují.

Hlavní náplní evaluace je průběžné hodnocení programu oproti stanoveným metrikám. Takové metriky mohou být např. kolik z účastníků Programu A úspěšně spustilo projekt komunitní energetiky

nebo kolika účastníkům Programu B se podařilo získat finanční podporu na svůj projekt komunitní energetiky v daném roce. Pro kvalitní evaluaci je volba správných metrik a metod jejich měření klíčová.

Organizace mohou měřit metriky svých programů pomocí různých metod. Mezi nejrobustnější způsob měření patří tzv. randomizované experimenty. Jedná se o metodu, kde náhodně vybraní jednotlivci nebo komunity dostanou možnost programu se zúčastnit, zatímco jiní nikoliv. Po skončení programu se porovnávají klíčové metriky mezi skupinou, která se programu zúčastnila, a skupinou, která se programu nezúčastnila (viz Vizualizace 5). Díky náhodnému výběru, kdo se programu zúčastnil, umožňují randomizované experimenty velmi robustně ověřovat, jaký měl daný program dopad na fungování energetických komunit.

Vizualizace 5 Princip randomizovaného experimentu

Kvalitně provedená evaluace umožňuje programům stavět na prvcích, které prokazatelně fungují a redukovat výdaje na programových částech, které nedosahují požadovaného efektu. Zásady správné evaluace a provádění randomizovaných studií bohužel překračují rámec této zprávy. Pro zájemce o hlubší úvod do měření a evaluace v anglickém jazyce odkazujeme např. na prezentaci od Shackmana (2018). Konkrétní úvod do randomizovaných experimentů v anglickém jazyce poskytuje Innovation Growth Lab pod organizací NESTA (2016).

→ [What is Program Evaluation? A Beginners Guide \(Shackman, 2018\)](#)

→ [A Guide to Randomised Controlled Trials \(Innovation Growth Lab, 2016\)](#)

05 Závěr

Komunitní energetika nabízí nesporné ekonomické, sociální a environmentální benefity. Tato zpráva nabízí výsledky jedné z prvních studií zaměřených na energetické komunity v České republice. Ukazuje, že vznikající komunitní projekty čelí řadě výzev, které zahrnují legislativní bariéry, nízkou důvěru některých klíčových institucí a vysoké nároky na personální a odborné zajištění projektů. Zpráva představila několik cest, skrze které mohou organizace a instituce vytvářet programy, které pomáhají energetickým komunitám odbourávat tyto překážky. Ve spojení s důslednou evaluací těchto programů mohou organizace a instituce výrazným způsobem urychlit vznik a rozvoj komunitní energetiky v České republice.

Literatura

Edoald, T., & Firpo, T. (2016). A guide to randomised controlled trials. Innovation Grow Lab by NESTA.

<https://www.innovationgrowthlab.org/guide-randomised-controlled-trials>

European Union. (2016). Clean energy for all Europeans.

https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans_en

Michie, S., van Stralen, M. M., & West, R. (2011). The behaviour change wheel: A new method for characterising and designing behaviour change interventions. Implementation Science, 6(1), 42.

<https://doi.org/10.1186/1748-5908-6-42>

REScoop. (2020). The LICHT approach. <https://www.rescoop.eu/toolbox/the-licht-approach>

Rýdlo, O., Skarolková, E., Soukupová, L., Vavřichová, B., & Kácha, O. (2020). Změna klimatu je o změně chování: Jak pomoci lidem překonávat překážky na cestě za udržitelností. Green Dock.

<https://greendock.cz/nase-projekty/publikace-jak-pomoci-lidem-prekonavat-prekazky-na-cestech-za-udrizitelnosti/>

Shackman, G. (2018). What is Program Evaluation? A Beginners Guide (SSRN Scholarly Paper ID 3060080).

Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3060080>

Přílohy

Přílohy P1 (kompletní znění dotazníku), P2 (grafy distribuce odpovědí u jednotlivých činností z dotazníku) a P3 (dodatečné analýzy) jsou k dispozici volně ke stažení na následujícím odkazu: www.greendock.cz/kom_en_priloha

